

КПІ – Hewlett Packard

2 квітня 2009 року в НТУУ «КПІ» перебувала делегація всевітньовідомої американської фірми Hewlett Packard (HP) на чолі з генеральним менеджером п. Сергієм Савенком. Під час зустрічі з керівництвом нашого університету НТУУ «КПІ» було запрошено до участі у програмі Інституту технологій HP. Метою цієї програми є створення

вчальних курсів і методів навчання на базі технологій одного із світових лідерів у галузі інформаційних технологій – компанії Hewlett Packard.

Університети-учасники програми HP IT обмінюються спільними надбаннями, беруть участь у програмі студентських обмінів і візитів. HP організовує семінари із запрошенням представників усіх університетів-учасників. Важливою частиною програми є організація візитів провідних учених HP Labs до університетів-учасників з лекціями про технології, що розробляються в лабораторіях HP.

Члени делегації HP відвідали Інститут телекомунікаційних систем НТУУ «КПІ», ознайомилися з інфраструктурою нашого університету.

Протокол про наміри щодо створення центру HP в НТУУ «КПІ» підписали: від КПІ – перший проректор Ю.І.Якименко, від HP – п. С.Савенко.

У зустрічі взяли участь: від HP – Ігор Белоусов, регіональний керівник офісу відкритих інновацій HP Labs, Ельвіра Сапожнікова, менеджер по розвитку бізнесу (навчання) в країнах СНД, Олександр Головенко, менеджер по рішенням HP; від НТУУ «КПІ» – Михайло Ільченко, проректор з наукової роботи, Сергій Кравчук, доцент ІТС, Микола Алексєєв, заст. директора ІТС, та ін.

В.Янковий

наукових центрів технологій HP у провідних університетах Східної Європи. Нині такі центри вже діють у Московському фізико-технічному інституті, МДУ ім. Ломоносова, Московському інституті друку, Санкт-Петербурзькому державному університеті, Новосибірському державному університеті та в ряді інших вищих навчальних закладів.

Створення навчально-наукового Центру технологій HP в нашому університеті передбачає розробку нових на-

У ЦЕНТРИ УВАГИ – МІКРОСУПУТНИК

Напередодні Міжнародного дня космонавтики, 8 квітня 2008 р., наш університет відвідав генеральний директор Національного космічного агентства України (НКАУ) О.О.Зінченко. Відбулася його зустріч з ректором університету М.З.Згуровським, проректором з наукової роботи М.Ю.Ільченко та деканом факультету авіаційних і космічних систем проф. О.В.Збруцьким.

О.О.Зінченко розповів про найближчі плани космічної галузі України та шляхи їх реалізації. Було підкреслено, що уряд України сьогодні приділяє велику увагу стану та перспективам розвитку авіації та космонавтики держави, інноваційним шляхам їх розвитку. О.О.Зінченко наголосив, що вбачає одним з важливих напрямів роботи НКАУ створення та застосування мікросупутників, залучення до цієї справи університетів та студентської молоді.

Ректор університету М.З.Згуровський розповів гостю про розвиток космічної тематики на факультетах та в науково-дослідних підрозділах університету, співпрацю з установами та підприємствами космічної галузі України.

Відбулось детальне обговорення створення в нашому університеті мікро-

супутника як складової одного з пріоритетних напрямків наукової діяльності університету. Декан ФАКС проф.

О.В.Збруцький докладно розповів про досягнення в розробці університетського мікросупутника, в якій беруть участь співробітники та студенти ФАКС, ФЕЛ, ПБФ, ТЕФ, ФЕА, ІТС. Було відмічено, що на сьогодні розроблено конструкцію мікросупутника, створено ескізну документацію окремих блоків, проведено моделювання систем та макетування деяких вузлів.

З доповідями про особливості підсистем мікросупутника виступили їх розробники: проф., д.т.н. О.М.Шмирьова (ФЕЛ), проф., д.т.н. Л.М.Рижков (ФАКС), проф., д.т.н. С.Г.Бунін (ІТС), ст. викл., к.т.н. О.М.Мелашенко (ПБФ), к.т.н., с.н.с. Б.М.Рассамакін (ТЕФ), доц., к.т.н. В.І.Хомініч (ФЕА), доц., к.т.н. В.П.Зінченко (ФАКС), доц., к.т.н. Ю.М.Маринич (ФАКС), пров. інженер Ю.М.Савенко (ФАКС).

Професор О.В.Збруцький також доповів про міжнародне співробітництво університету з космічної тематики, зокрема, про виконання нашим університетом проекту «Реформування освітніх програм в галузі космічних технологій в Казахстані, Росії, Україні» за програмою ТЕМПУС.

Инф. «КПІ»

Конкурс молодих енергетиків

Уже традиційно навесні в НТУУ «КПІ» проходять урочистості з нагоди підведення підсумків всеукраїнського конкурсу молодих енергетиків, що його організовують і проводять Рада старіших енергетиків України та НТУУ «КПІ».

Серед учасників і переможців цього річного, VII Всеукраїнського конкурсу «Молодь – енергетиці України – 2008» є випускники, молоді науковці та студенти нашого університету. Учасники змагалися у восьми номінаціях: «Паливно-енергетичні ресурси», «Теплова енергетика», «Атомна енергетика», «Відновлювані джерела енергії», «Електроенергетика», «Екологія в енергетиці», «Енергозбереження та енергоменеджмент», «Енергобезпека», ще дві номінації було передбачено для студентів.

8 квітня у залі засідань Вченої ради відбулося нагородження переможців. До НТУУ «КПІ» з'їхалися представники підприємств енергетичної галузі та ВНЗ з усієї України. У роботі засідання взяли участь: голова правління Ради старіших енергетиків України, заслужений енергетик України і СНД Є.І.Чулков, проректор НТУУ «КПІ» з навчально-виховної роботи Г.Б.Варламов, директор ІЕЕ проф. А.В.Праховник, представник Міністерства палива та енергетики І.А.Прокопенко, заступник директора АК «Київенерго» Д.І.Артюшкін.

У вітальному слові Г.Б.Варламов коротко охарактеризував енергетичну стратегію України до 2020 р., роль енергетики в економіці держави та зауважив, що розвиток енергетики має випереджати розвиток інших галузей. Як зазначив Є.І.Чулков, цього року збільшилася кількість підприємств-учасників, підвищилася якість поданих на конкурс робіт. З наявних третина була рекомендована до публікації та розгляду для подальшого використання.

В оцінюванні робіт взяли участь 49 фахівців із НДІ НАН України, науково-технічних та виробничих та

проектних організацій м. Києва, представники НТУУ «КПІ» з ТЕФ, ФММ, ФЕА й ІЕЕ. Рецензування відбувалося анонімно, кожна робота оцінювалася двічі.

Назвемо переможців – представників нашого університету. У секції «Теплова енергетика» відзначено роботу асп. А.О.Самойленка (II місце), у секції «Енергозбереження та енергоменеджмент» – асист. А.В.Чернявського (II місце), у секції «Енергобезпека» – асп. А.С.Трубачова (II місце). Студентські роботи: у секції «Еко- і енергоменеджмент» – А.В.Ворфоломєєв (I місце), А.С.Савченко (II місце), І.С.Піщенко (III місце); І.О.Крот, О.В.Пепчук, К.О.Петушкова, М.В.Стоцька, О.В.Тишко, О.В.Хилькевич (III місце). Усі вони з ІЕЕ. У секції «Тепло- і електроенергетика» – Д.С.Котов (I місце), А.Г.Фатєєв, Т.О.Пащенко (II місце), М.В.Ляшко, С.М.Горлата (III місце). Усі вони – представники ТЕФ.

Як зауважила проф. Л.О.Кєсова, активний організатор конкурсу протягом усіх років, участь у таких конкурсах – гарна школа для молодих науковців та студентів. Цього року більше робіт надійшло від молодих дослідників з електростанцій, енергетичних компаній тощо. Професор закликала представників КПІ бути активнішими в підготовці та поданні робіт.

Нинішній конкурс відзначався великою кількістю робіт екологічного спрямування, вивчення впливу енергетики на людину (навіть з'явилася нова номінація «Енергобезпека»), об'єднання традиційної енергетики з новою – згідно зі світовими тенденціями в цій галузі.

Инф. «КПІ»

Є.І.Чулков з нагородженнями

Обговорено питання благоустрою

Солом'янська РДА 9 квітня провела в НТУУ «КПІ» виїзне засідання, де обговорювалися питання благоустрою підвідомчої території. У роботі засідання взяли участь проректор з адміністративно-господарської роботи М.В.Печеник, заступник голови Солом'янської РДА С.М.Бєх, заступник начальника відділу благоустрою Солом'янської РДА А.П.Терновий, заступник начальника відділу будівництва Солом'янської РДА І.І.Кікєна, керівники підрозділів університету, відповідальні за благоустрій, завідувачі гуртожитків та ін.

Відкриваючи засідання, М.В.Печеник зауважив, що в університеті постійно ведуться роботи, зокрема, щодо поліпшення зовнішнього вигляду будівель та благоустрою території.

Инф. «КПІ»

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

1 **Горизонти співпраці**

2 **Підсумки математичної олімпіади**

Викладач-дослідник В.М.Мельник

На Спільному факультеті

На засіданні Вченої ради

3 **Винахідники ММІ та ІХФ**

Перша атестація

4 **До 80-річчя О.О.Пащенка**

Космос-клуб

Стажування в Данії

5 **Про українську математичну термінологію**

6 **Ювілей ЕТА**

Наша безпека

Читаючи накази

Підсумки математичної олімпіади

18 березня цього року в НТУУ «КПІ» відбулася щорічна олімпіада з математики, яка проводилася в рамках I етапу Всеукраїнської олімпіади з математики для студентів вищих навчальних закладів.

Досягнення Київського політехнічного інституту в математичних олімпіадах добре відомі, студенти-політехніки неодноразово займали найвищі місця в державних та міжнародних олімпіадах.

Цьогорічна олімпіада привернула увагу студентів різних курсів 15-ти факультетів та інститутів, близько 300 з них прийшли продемонструвати свої сили та знання з математики. Приємно зауважити, що серед учасників олімпіади були студенти КНУ ім. Тараса Шевченка та ФМІ НПУ ім. М.П. Драгоманова, які виступали поза конкурсом та показали високі результати.

Численні делегації представили факультети з високим рівнем математичної підготовки: ІПСА, ФТІ, ФМФ, ФПМ, ФЕЛ, ФІОТ.

Відзначимо вдалий виступ студентів ІПСА, ФТІ, ФМФ, ФПМ, ФІОТ, ФЕЛ.

Переможцями та призерами олімпіади в офіційному заліку серед студентів НТУУ «КПІ» стали:

О.О.Слюсаренко (II курс ІПСА, гр. КА-71) – I місце в абсолютному заліку та I місце серед студентів старших курсів;

О.І.Карбачевський (V курс ФТІ, гр. ФІ-41) – I місце серед студентів старших курсів;

К.О.Голоднов (II курс ІПСА, гр. КА-72) та **П.І.Огнев** (II курс ФТІ, гр. ФІ-73) – II місце серед студентів старших курсів;

В.А.Мистецький (IV курс ФМФ, гр. ОФ-51) та **М.В.Козленко** (III курс ФПМ, гр. КМ-

61) – III місце серед студентів старших курсів.

Переможцями та призерами олімпіади серед студентів першого курсу стали:

К.В.Моравецька (ІПСА, гр. КА-83) – I місце;

С.С.Могильний (ІПСА, гр. КА-81) – II місце;

Р.І.Новак (ІПСА, гр. КА-83) – III місце.

Серед студентів технічних факультетів розподіл місць такий:

Н.В.Уварова (I курс ФІОТ, гр. ІО-82) – I місце;

В.П.Дрозд (I курс ФЕЛ, гр. ДК-82) – II місце;

І.Б.Лящун (I курс ФІОТ, гр. ІО-83) та **Нго Ван Мао** (II курс ФЕЛ, гр. ДЗ-71) – III місце.

7 квітня переможців та призерів олімпіади тепло привітав та вручив грамоти голова оргкомітету олімпіади, перший проректор НТУУ «КПІ» академік НАН України Ю.І.Якименко.

Олімпіаду було проведено кафедрою математичного аналізу та теорії ймовірностей. Треба відзначити доцента А.Б.Ільєнка та старшого викладача І.В.Орловського, які брали активну участь на всіх етапах проведення олімпіади.

За результатами олімпіади сформовано збірні університету для участі в II етапі Всеукраїнської олімпіади. Фінал II етапу серед технічних вузів буде проходити у м. Севастополі в травні 2009 р.

Бажаємо нашим студентам успішного виступу у фіналі Всеукраїнської олімпіади з математики.

В.В.Булдизін,
професор, голова журі

Переможці олімпіади

Оцінка "zehr gut", яка відповідає нашій оцінці "відмінно", нечасто виставляється на захистах дипломних проектів або магістерських дисертацій студентів Німеччини. І тим приємніше, що всі студенти Спільного українсько-німецького факультету машинобудування отримали її при захисті своїх атестаційних робіт.

Чотири "zehr gut"

Ще у чотирьох магістрів Спільного факультету закінчився період навчання в університеті ім. Отто фон Геріке. 25 і 26 березня пройшли захисти їх наукових робіт. Тематика машинобудівного факультету університету м. Магдебурга включає широке коло наукових питань – від створення композиційних жаротривких матеріалів на основі алюмінію і вивчення впливу параметрів зварювання на стійкість проти утворення гарячих тріщин до досліджень вібрацій у підшипниках кочення. Кожна представлена дисертація є самостійною науковою роботою, викладеною на 50-70 сторінках. На першій сторінці студент присягається не використовувати чужих розробок, не копіювати раніше створених проектів тощо. Присяга скріплена підписом студента і печаткою Університету. Крім дисертації, магістрант готує 18-20 плакатів-слайдів, які проєктують на екран під час захисту.

Для викладення змісту своєї дисертації кожний магістрант має 20 хвилин. Коли час використовується повністю, то це погіршує оцінку відповіді. Якщо виступ затягується, студента просто переривають з відповідним зниженням балу.

Оскільки на захист виділяється 1 година, то решту 40 хвилин студент відповідає на питання. Даючи відповіді на 23, або, скажімо, на 40 питань, магістрант повністю розкриває зміст своєї

роботи для всіх членів кафедри, які обов'язково присутні на захисті. Оцінює ж роботу магістранта затверджена ректоратом Університету комісія, яка виводить середню оцінку з трьох складових: оцінки роботи науковим керівником магістранта, оцінки доповіді та оцінки відповідей на запитання. Найбільш вагомю є оцінка керівника.

У роботі комісії Університету Магдебурга брали участь керівники магістрантів у НТУУ «КПІ»: директор ММІ проф. М.І.Бобир, декан ІФФ проф. П.І.Лобода, а також декан і заступники декана Спільного українсько-німецького факультету машинобудування В.М.Яворовський, О.І.Дудка, О.П.Халімон, які також активно з'ясували рівень знань своїх учнів. У своїх виступах вони нагадали, що отримання німецького диплома – це тільки половина результату, остаточний висновок чекає на них у червні, коли відбудеться захист їх атестаційних робіт на відповідних кафедрах нашого університету.

Після закінчення захистів керівники магістрантів з німецької сторони проф. Й.Штракельян, проф. Б.Карпушевський, проф. М.Хейлмайер, проф. А.Мартінек тепло поздоровили своїх вихованців з успіхом і подарували своїм учням квіти.

В.М.Яворовський,
декан Спільного українсько-німецького факультету машинобудування

Після першого дня захистів

ВИКЛАДАЧІ-ДОСЛІДНИКИ

Характеризуючи професійну кваліфікацію та оцінюючи наукові досягнення молодшої за віком колеги, отримуємо подвійне задоволення від того, що мова йде про мою, в недалекому минулому, студентку. Вікторія Миколаївна Мельник – кандидат технічних наук, доцент, закінчила КПІ в 1997 р. Кандидатську дисертацію захистила у 2001-му. А взагалі в Київській політехніці працює з 1993 року.

У 2001 р. В.М.Мельник перейшла на щойно створений в НТУУ «КПІ», перший в Україні факультет біотехнології і біотехніки викладачем кафедри біотехніки та інженерії й одразу поринула в навчальний процес та поточні турботи випускової кафедри. На становлення молодого викладача вплинули обов'язки, що їх виконувала на кафедрі, – спочатку вченого секретаря, а згодом заступника завідувача кафедри. Неабияку роль тут відіграли наставництво старших колег, етапи входження нашого університету в Болонський простір та надання НТУУ «КПІ» статусу дослідницького університету. На все у Вікторії Миколаївні знаходився час – і на опанування системи багаторівневої підготовки фахівців, і на наукову роботу, до якої активно залучає своїх підопічних. На теперішній час В.М.Мельник виконує обов'язки заступника декана факультету та вченого секретаря Ради ФБТ.

Напружена наукова робота молодого, а з роками все більш досвідченого дослідника приносить свої результати. Перелік їх вийде великим, і за кожною позицією стоїть невпинний, наполегливий науковий пошук.

У 2006 р. В.М.Мельник стала переможцем конкурсу НТУУ «КПІ» в номінації «Молодий викладач-дослідник – 2006», згодом переможцем у номінації «Викладач-дослідник – 2008», у 2007 р. нагороджена Почесною грамотою Вченої ради НТУУ «КПІ», у 2008 р. – Почесною грамотою МОН України. «За багаторічну сумлінну працю і вагомий особистий внесок у розвиток наукової сфери» – так значилося в тексті. У 2008 р. доц. В.М.Мельник, як куратору групи БІ-51, оголошено Подяку ректора НТУУ «КПІ» за високий рівень навчально-виховної роботи і здобуття групою 3-го місця в конкурсі на кращу академічну групу університету. У 2008 р. В.М.Мельник була нагороджена іменним годинником «Від Президента України».

Творчий доробок доцента В.М.Мельник становить понад 250 публікацій, з них 7 монографій, один навчальний посібник з грифом МОН України, 25 патентів України.

Двічі, у 2003-2005 та 2005-2007 рр., доценту В.М.Мельник призначалася стипендія КМ України для молодих учених. У 2006 р. Вікторія Миколаївна стала лауреатом премії НАН України для молодих учених за цикл робіт «Хвильові процеси в підвісі гіроскопа за на-

турних умов та похибки систем інерціальної навігації». Вона стала призерами I, II та III конкурсів науково-технічних проектів молодих учених під девізом «Інтелект молодих – на службу столиці» (2004, 2005 та 2008 рр.), двічі нагороджена цінними подарунками від голови КМДА.

Доцент В.М.Мельник є призерами IV і V конкурсів науково-технічних проектів молодих учених під девізом «Інтелектуальний потенціал молодих учених – місту Києву», що проводилися КМДА і НАН України в 2004 і 2005 рр., та учасником фінального етапу конкурсу УМС-2 (Український молодіжний супутник-2), що проводився НКА України та Національним центром аерокосмічної освіти молоді України в 2005 р. Авторський колектив студентів ФБТ, науковим керівником якого вона є, став переможцем Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт із природничих, технічних і гуманітарних наук (2007 р.)

В.М.Мельник

А ще вона є куратором від кафедри двох наукових дослідних робіт студентів і аспірантів НТУУ «КПІ», що здійснюються за фінансової підтримки ректора університету.

Розпорядженням Президента України «Про призначення грантів для обдарованої молоді з метою реалізації значущих творчих проєктів у соціальних та гуманітарних сферах» В.М.Мельник у 2007 р. призначено грант для реалізації проєкту «Коливання і хвилі в імпульсних конструкціях приладів і систем інерціальної навігації та похибки пілотажно-навігаційного обладнання».

Наукові інтереси доц. В.М.Мельник сприяють подальшому розвитку започаткованої в Київській політехніці галузі знань, присвяченої вивченню природи взаємодії хвильових чинників із поліагрегатними системами пілотажно-навігаційного обладнання рухомих об'єктів різного класу. Її основні наукові праці: «Волнові процеси поплавкового гіроскопа» (2007), «Шум і вібрація. Збурюючі чинники та їх характеристики» (2008), «Нелинійні коливання в поліагрегатном підвесі гіроскопа» (2008), «Масообмін і аерація в біореакторах» (2009), «Кінематика об'єктів супроводу» (2008).

На завершення хочу побажати Вікторії Миколаївні успіхів, творчої наснаги, добробуту і щастя. Вірю в неї!

Л.І.Ружинська, професор кафедри біотехніки та інженерії

Новітні технології для навчального процесу

Розроблено методичні вказівки та проводяться лабораторні роботи зі студентами з вивчення характеристик припливно-витяжної установки Lossnay LGH15-RX4.

В.І.Дешко, І.О.Крот

Зліва направо: В.І.Дешко – зав. кафедри теплотехніки та енергозбереження; І.О.Крот – магістрант, ІЕЕ; М.І.Кордюков – керівник навчального центру Mitsubishi Electric

Інститут енергозбереження та енергоменеджменту НТУУ «КПІ» співпрацює з компанією Mitsubishi Electric, яка відома своїми інноваційними розробками в галузі вентиляції та кондиціонування. В рамках договору про співпрацю компанією Mitsubishi Electric для розвитку лабораторної бази кафедри теплотехніки та енергозбереження було передано припливно-витяжну установку Lossnay LGH15-RX4 та засоби вимірювання параметрів повітря (термометр та термогігрометр), змонтовано та налагоджено лабораторний стэнд.

У теплообміннику Lossnay застосовується тонка плівка з малим термічним опором зі спеціального полімерного матеріалу, що є проникним для водяної пари і не пропускає повітря та забруднюючі речовини. Застосування такого теплообмінника дозволяє утилізувати не тільки явну теплоту, а й приховану теплоту водяної пари, що знаходиться у витяжному повітрі. Використання подібних систем вентиляції дозволяє забезпечити потрібний повітрообмін при скороченні витрат на опалення або кондиціонування приміщення.

На даній установці виконуються дослідження її енергоефективності для погодних умов Ук-

На засіданні Вченої ради

Чергове засідання Вченої ради НТУУ «КПІ» пройшло 6 квітня 2009 р. Перед початком засідання його головуєчий – ректор університету академік НАН України М.З.Згуровський поздоровив з ювілеєм В.П.Тарасенка – завідувача кафедри спеціалізованих комп'ютерних систем.

Дипломи професорів було вручено Л.Г.Смоляр, Д.І.Могиловичу, С.О.Солнцево.

Далі М.З.Згуровський вручив медалі хокейній команді нашого університету, яка завоювала перше місце на чемпіонаті України.

Першим питанням порядку денного Вчена рада заслухала доповідь проректора з наукової роботи члена-кореспондента НАН України М.Ю.Ільченка про комплексні науково-технічні програми в університеті. На початку доповіді було зазначено, що науковці нашого університету щорічно виконують майже 150 держбюджетних та понад 200 госпдоговірних тем. З метою координації дій та концентрації зусиль на пріоритетних напрямках у 2006 р. було започатковано формування науково-технічних програм університету. Проаналізувавши досвід їх виконання, керівництво НДЧ дійшло висновку про необхідність зробити наступний крок і розпочати формування комплексних науково-технічних програм університету, яких на сьогодні визначено п'ять: «Сталий розвиток»,

«Енергетика сталого розвитку», «Розбудова інформаційного суспільства», «Нові матеріали та технології», «Системи спеціального та подвійного призначення».

Реалізація кожної програми проводитиметься за науковим, освітнім, інформаційним та міжнародним напрямками. Науковий напрям передбачає формування та розвиток науково-технічних засад як базису виконання проектів програми за конкретними напрямками. Освітній напрям передбачає розроблення методів та методик викладання дисциплін у контексті конкретної програми в НТУУ «КПІ». Інформаційна підтримка забезпечує впровадження новітніх інформаційних технологій при виконанні програми. Міжнародний напрям передбачає співпрацю з міжнародними організаціями з метою виконання завдань програми.

У доповіді було докладно охарактеризовано кожну з п'яти комплексних програм.

В обговоренні доповіді взяли участь перший проректор НТУУ «КПІ» академік НАН України Ю.І.Якименко і проректор з навчально-виховної роботи Г.В.Варламов.

Наприкінці засідання було розглянуто конкурсні та поточні справи.

Інф. «КП»

Стипендіат Президента України з ММІ

Стипендія Президента України – чи не найголовніша відзнака для студентів. Її призначають найбільш гідним. З багатотисячного колективу НТУУ «КПІ» – лише п'ятьом, серед яких є Олександр Грисюк, п'ятикурсник ММІ, бакалавр інженерної механіки.

Характеристика-подання на нього є зразком доскональності та враховує всі чесноти: має відчутні здобутки в науково-дослідній і винахідницькій роботі, має успіхи у вивченні комп'ютерних дисциплін та творчий підхід до вирішення конструкторських задач, має нахил до наукової роботи та бажання займатися нею, відрізняється великою працездатністю, наполегливістю і цілеспрямованістю, бере активну участь у наукових дослідженнях та конструюванні нової техніки.

Уже помічено: про себе герої наших публікацій розповідають неохоче, а от про справу, якою займаються, – з радістю. Тож по порядку. До КПІ Олександра привів приклад дідуся, який свого часу навчався тут і потім усе життя працював на механічному виробництві. Чи то жартома, чи всерйоз постало питання: а хто ж замінить ветерана? Олександр вирішив продовжити родинну традицію і після закінчення Новолинського електро-механічного технікуму (з відзнакою) став студентом ММІ.

Спочатку було дуже непросто придивитися до нових навчальних вимог. На думку Олександра, школа – то дитинство, коли за тебе вирішують, планують і контролюють кожен крок, студенти ж – люди, відповідальні за свої дії, самі планують час для самостійної роботи, напрям розвитку і самовдосконалення. Юнак упевнений, що правильно вибрав навчальний заклад. Адже тут навчають мислити, вирішувати конкретні задачі та проблеми, тож якщо навіть доведеться працювати не за фахом, випускник КПІ швидше зорієнтується.

А ще студентів повезло з науковим керівником – професором кафедри конструювання верстатів та машин Ю.М.Кузнецовим. Це саме він зацікавив свого підоплічного науковими дослідженнями, допоміг відчути «смак» винахідницької діяльності. На сьогодні О.Грисюк має кілька Патентів України (у співавторстві), що стосуються вдосконалення затискних механізмів для токарних, фрезерних і свердлильних верстатів, які дозволяють працювати на високих швидкостях обробки. Також вийшло друком кілька його статей у ВАКівських журналах, має публікації у збірках тез наукових конференцій, у яких уже кілька років бере участь. Свій фаховий рівень Олександр підвищує, працюючи в Органі сертифікації метало- і деревообробного обладнання при ММІ.

Своїми успіхами Олександр завдячує не лише науково-педагогічному колективу своєї кафедри, науковому керівникові, друзям та колегам, а й своїм батькам, які завжди вірили в нього, підтримували та допомагали, особливо в перші роки навчання, коли вчився облаштувати свій побут у гуртожитку.

З «висоти» свого п'ятого курсу Олександр рекомендує випускникам шкіл, з ким зустрічається на своїй рідній Волині, йти навчатися до КПІ. Адже тут створено всі умови для навчання: достатня науково-лабораторна база, гарна бібліотека, досвідчений викладацько-педагогічний колектив, є можливість займатися спортом та художньою самодіяльністю тощо.

«Аби лише бажання було», – підсумовує свою розповідь О.Грисюк.

Н.Вдовенко

Науковець, винахідник, патентознавець

Є люди, які в повсякденному житті наче і непомітні. Але творчий доробок їх – багатий і різноманітний, політ фантазії й неймовірна працездатність – вражають. Лише близьке оточення та колеги знають, скільки сил, наснаги і часу вимагає обсяг зробленого. Сьогоднішня розповідь – про одного з таких творців.

На кафедрі хімічного, полімерного і силікатного машинобудування ІХФ понад 28 років плідно працює к.т.н., старший науковий співробітник Олександр Євгенович Колосов, якому в лютому ц.р. рішенням Вченої ради університету було присвоєно почесне звання «Заслужений винахідник НТУУ «КПІ» (диплом №4).

Свій шлях винахідника він розпочав ще у 1980 р., коли працював помічником начальника патентного відділу Київського інституту удосконалення лікарів МОЗ України. Поступово набираючись практичного досвіду, за 2 роки безпосередньо оформив більше 35 заявок на видачу авторських свідоцтв СРСР у галузі медицини, які потім успішно пройшли кваліфікаційну експертизу і на які були видані охоронні документи.

У 1980-1982 рр. О.С.Колосов навчався на вечірньому відділенні Київського суспільного інституту патентознавства Всесоюзного товариства винахідників і раціоналізаторів (ВТВР), із відзнакою захистив дипломну роботу та отримав кваліфікацію «патентознавець ВТВР». У 1983 р. він із відзнакою закінчив вечірній механіко-енергетичний факультет КПІ за спеціальністю «Хімічне машинобудування і апаратуробудування». Під час подальшої роботи на факультеті хімічного машинобудування (тепер – ІХФ) продовжував підвищувати свою кваліфікацію та творчий доробок як науковець і винахідник.

У 1990 р. успішно захистив кандидатську дисертацію, присвячену оптимізації технологічних параметрів «мокрого» намотування полімерних волокнистих композитів та її ультразвукової інтенсифікації, нині закінчує роботу над докторською дисертацією.

Особистий творчий доробок О.С.Колосова налічує понад 270 наукових праць, зокрема, понад 70 авторських свідоцтв СРСР, патентів України на винаходи і корисні моделі, 9 монографій, три з яких написані одноосібно і присвячені особливостям патентування складних технічних систем, а також оформлення та реєстрації нетрадиційного об'єкта інтелектуальної власності і права (ноу-хау).

Результати розробок винахідника використовуються, зокрема, при виготовленні високоефективних конструктивних елементів із композиційних полімерних матеріалів (вуглепластикові оболонки головних обтічників ракет-носіїв, обтічники ступенів ракет-носіїв і двигунів, інтегральні вуглепластикові панелі літаків тощо). Ці розробки було впроваджено у 1986-1990 рр. на базовому підприємстві аерокосмічної галузі колишнього СРСР – Всесоюзному Центральному НДІ матеріалознавства (м. Калінінград Московської області) та на просочувально-сушильному обладнанні Дніпропетровського НДІ технології машинобудування – головній організації з комплекс-

ного забезпечення технології виробництва ракетно-космічної техніки та виробів народногосподарського призначення, що входить до сфери управління Національного космічного агентства України.

На базі застосування ультразвуку (УЗ) та хімічної модифікації О.С.Колосовим розроблені і захищені патентами України нові способи виготовлення високоміцних муфт, що термоусаджуються, і характеризуються високою міцністю у склоподібному стані при збереженні робочих величин відносного подовження при розтягуванні, тобто мають поліпшену комбінацію міцнісних і еластичних властивостей, а також температуру склування в діапазоні 70-80°C.

О.С.Колосов також розробив ефективні дослідні технології УЗ-активації поверхні поліетиленових трубокпроводів, а також з'єднання поліетиленових трубокпроводів термоусаджувачами муфтами із застосуванням бандажування склострічкою. Вищезазначені результати розробок впроваджені в 2001-2002 рр. на підприємстві газопостачання ВАТ «Донецькоблгаз», ВАТ «Рівнегаз», на Феодосійському підприємстві по забезпеченню нафтопродуктами.

Результати впровадження розробленої О.С.Колосовим дослідної технології при виробництві склотекстоліту електроізоляційного марки СТЕФ на Казенному заводі порошкової металургії (м. Бровари Київської області), у Всеросійському НДІ фольгованих диелектриків (м. Москва), ТОВ «Науково-технічний центр «АТОЛЛ» (м. Київ) показали, що ці засоби сприяють отриманню постійного наперед заданого значення вмісту полімерного зв'язуючого у просоченому волокнистому наповнювачі при варіюванні швидкості його протягування у просочувальній ванні.

Кумулятивний фактичний та очікуваний економічний ефект від дослідно-промислового впровадження протягом 1986-2008 рр. розроблених О.С.Колосовим методик, дослідних технологій та обладнання для їх реалізації склав понад 2,5 млн грн.

У другій половині 1990-х років О.С.Колосов успішно спробував свої сили як журналіст. Він опублікував у центральних економічних виданнях понад 60 статей, присвячених розробленню державної інвестиційної політики, в рамках продовження наукових досліджень, в рамках проведення наукових досліджень, у рамках організації державного управління при Президенті України на факультеті економіки і фінансів (після її закінчення отримав кваліфікацію магістра державного управління).

На сьогодні О.С.Колосов проводить значну організаційну роботу, що стосується держбюджетної тематики ІХФ, та готує документи для атестації наукових працівників ІХФ як секретар атестаційної комісії факультету. Він також є членом експертної ради з навчальних видань НТУУ «КПІ» від ІХФ. О.С.Колосов є високопрофесійним фахівцем у галузі інтелектуальної власності і права (має диплом спеціаліста з відзнакою), володіє методологією проведення оцінки (має Свідоцтво Фонду

держмайна України як експерт з оцінки майна, майнових прав і бізнесу на території України), а також є патентним повіреним України (реєстраційний № 269). До речі, нині в багатотисячному колективі науково-педагогічних працівників НТУУ «КПІ» працює всього два патентних повірених України (крім О.С.Колосова, ще Д.Е.Бенатов).

Коло професійних інтересів О.С.Колосова у сфері інтелектуальної власності і права є надзвичайно широким – це винаходи, корисні моделі, знаки для товарів і послуг, промислові зразки, ноу-хау, авторське право, юридичні послуги тощо. За час роботи як представник у сфері інтелектуальної власності О.С.Колосов протягом 2000-2008 рр. оформив на замовлення і в порядку особистої ініціативи охоронні документи на понад 160 об'єктів промислової власності і авторського права, що захищені патентами України на винаходи, корисні моделі і промислові зразки, а також численні ноу-хау та об'єкти авторського права.

О.С.Колосов у сфері інтелектуальної власності і права, окрім науково-технічної діяльності в рамках виконання держбюджетної і господовірної тематики та надання професійних послуг, досліджує і розробляє низку патентознавчих аспектів. Зокрема, стратегічні підходи, які стосуються особливостей патентування цілісних (комплексних) виробничих систем (нафтобази, системи газопостачання, заводи, виробничі цехи, замкнуті технологічні цикли тощо), що вже захищені патентами України на винаходи, а також удосконалені підходи щодо комерціалізації перспективних для впровадження об'єктів інтелектуальної власності і права, включаючи виявлення й отримання захисту на ноу-хау технічного, фінансового та управлінського типів.

Досягнуті О.С.Колосовим під час роботи в університеті результати є цілком закономірними. Адже в НТУУ «КПІ» науковцям та творчій молоді, яка долучається до винахідницької діяльності, особливо в руслі сучасної концепції дослідницького університету, створено сприятливий клімат для творчого зростання й отримання вагомих науково-практичних результатів. Постійна творча співпраця з іншими науковцями і винахідниками університету – заслуженими винахідниками України д.т.н., проф. Ю.М.Кузнецовим і к.т.н., доц. М.С.Тривайлом, а також заслуженими винахідниками університету к.т.н., доц. І.О.Мікульським і к.т.н., доц. А.К.Скратовським надихає О.С.Колосова, за їх прикладом, на подальше вдосконалення та досягнення нових вершин у дослідницькій і винахідницькій діяльності.

Серед останніх наукових інтересів і творчих задумів винахідника – дослідження можливостей ефективного патентної охорони склопластикової тари та упаковки для зберігання безприспасів, а також конденсаторів подвійного електричного шару нового покоління.

Рекламування і поширення розроблених О.С.Колосовим підходів, а також їх впровадження в університеті при виконанні НДР і робіт на замовлення буде сприяти підвищенню іміджу НТУУ «КПІ» в межах Києва та України, дозволить підвищити рівень комерціалізації й диверсифікувати спектр послуг у сфері інтелектуальної власності і права, що можуть надаватися структурами університету.

За інформацією ІХФ

Перша атестація весняного семестру 2008/2009 навчального року

Календарний рубіжний контроль (атестація) для студентів перших чотирьох курсів університету став уже звичним явищем у навчальному процесі. Разом із семестровим контролем, або сесією, атестація дозволяє більш об'єктивно оцінювати рівень знань студентів.

Перша весняна атестація поточного навчального року тривала з 23 по 28 березня.

Загальна кількість студентів, які брали участь в атестації, становить 17924 студенти.

Порівняно з минулим навчальним роком ця кількість студентів зменшилась приблизно на 10% (у 2007/2008 н.р. – 19765 студентів).

Частка студентів, які атестовані з усіх дисциплін становить майже половину – 46,9% або 8414 студентів.

Суттєво зменшилась кількість студентів, які неатестовані з усіх дисциплін – з 95 осіб у 2007/2008 н.р. до 34 осіб у 2008/2009 н.р. Це всього 0,2% від загальної кількості студентів, які брали участь в атестації.

Кількість студентів, які неатестовані з трьох і більше дисциплін, становить 3349 осіб, або 18,7%, що на 0,8% більше ніж в минулому навчальному році. Серед них найбільше студентів першого та другого курсів – 25,9% та 21,5% відповідно.

Загальні результати першої атестації у весняному семестрі представлені в таблиці.

Інф. департаменту навчально-виховної роботи

Факультет/Інститут	Кількість академічних груп					Кількість студентів, які брали участь в атестації					Кількість студентів, атестованих з усіх дисциплін					Кількість студентів, неатестованих з усіх дисциплін					Кількість студентів, неатестованих з трьох і більше дисциплін				
	1 курс	2 курс	3 курс	4 курс	разом	1 курс	2 курс	3 курс	4 курс	разом	1 курс	2 курс	3 курс	4 курс	разом	1 курс	2 курс	3 курс	4 курс	разом	1 курс	2 курс	3 курс	4 курс	разом
ФАКС	8	9	8	9	34	113	144	133	144	534	13	66	77	57	213	0	0	2	0	2	42	22	17	25	106
ВІП	13	15	14	15	57	216	222	215	217	870	110	171	138	126	545	0	0	0	0	0	10	11	28	22	71
ІЕЕ	13	13	12	13	51	199	224	225	245	893	68	101	149	153	471	0	0	0	0	0	33	52	15	16	116
ЗФ	6	7	8	8	29	68	70	94	120	352	15	33	44	61	153	0	0	0	0	0	22	16	7	15	60
ФЕЛ	16	16	16	16	64	291	286	239	292	1108	89	77	138	141	445	4	0	0	0	4	100	87	40	42	269
ІФФ	10	10	10	10	40	128	129	151	153	561	21	49	58	90	218	1	1	0	1	3	55	24	25	15	119
ФІОТ	13	13	13	13	53	272	301	272	295	1140	74	75	70	70	289	1	0	0	7	8	106	123	84	91	404
ФММ	14	16	13	16	59	311	348	274	309	1242	177	228	201	204	810	0	0	0	0	0	28	42	13	16	99
ФСП	10	10	10	10	40	176	202	197	201	776	107	139	127	136	509	0	0	0	0	0	12	12	20	14	58
ПБФ	12	12	12	12	48	219	238	232	238	927	78	113	121	137	449	0	0	0	1	1	56	43	23	33	155
ФІМ	9	9	10	8	36	133	144	143	124	544	59	28	32	63	182	0	0	0	0	0	16	44	47	19	126
ММІ	17	15	15	16	63	265	241	259	262	1027	66	55	128	132	381	0	1	1	0	2	78	74	26	58	236
РТФ	9	9	9	9	36	142	146	135	150	573	43	49	56	40	188	0	0	0	0	0	45	39	23	40	147
ІСЗІ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ФЛ	5	5	5	4	19	136	126	115	125	502	99	102	65	79	345	2	1	0	0	3	12	8	15	7	42
ФМФ*	4	4	4	4	16	67	62	61	0	190	27	25	32	0	84	0	0	0	0	0	19	7	10	0	36
ФТІ	7	7	7	7	28	105	101	74	82	362	40	40	28	30	138	0	0	0	0	0	17	10	12	18	57
ІХФ	12	12	12	12	48	184	207	198	208	797	54	108	121	102	385	0	1	0	0	1	70	40	25	46	181
ХТФ	9	10	11	11	41	159	126	150	199	634	44	59	83	102	288	0	0	0	0	0	48	21	7	28	104
ТЕФ	15	15	15	15	60	282	282	280	262	1106	87	117	159	133	496	1	3	0	0	4	77	60	22	21	180
ІТС	6	6	5	6	23	102	73	73	85	333	33	24	54	21	132	0	0	0	0	0	18	12	0	13	43
ФЕА	11	11	11	11	44	227	221	208	219	875	55	75	102	96	328	1	0	0	0	1	79	47	30	20	176
ВІПІ	14	11	19	18	62	274	224	416	404	1318	79	91	277	257	704	1	0	1	0	2	134	68	74	49	325
ФБТ	4	4	4	4	16	71	67	61	59	258	36	29	49	38	152	0	2	0	0	2	5	17	4	5	31
ІПСА	8	8	7	9	32	156	124	143	171	594	59	27	52	75	213	0	0	0	0	0	28	43	41	26	138
ММІФ	5	5	6	7	23	99	92	104	113	408	63	58	82	93	296	0	0	1	1	2	27	23	10	10	70
2008/2009 н.р	250	252	256	264	1022	4395	4400	4452	4677	17924	1596	1939	2443	2436	8414	11	9	4	10	34	1137	945	618	649	3349
2007/2008 н.р	269	272	279	276	1096	4869	4844	5060	4992	19765	1944	2122	2405	2348	8819	22	26	13	34	95	1089	895	814	733	3531

МОЛОДЬ І КОСМОС

Пройшло вже 48 років з дня польоту Юрія Гагаріна – час двох поколінь, але й сьогодні молодь з цікавістю сприймає все, що пов'язано з космосом. Традиційно, напередодні 12 квітня – Міжнародного дня космонавтики, збираються для спілкування ті, хто пов'язав своє життя з космонавтикою, і ті, хто тільки починає свій творчий життєвий шлях, і дуже хотілося б, щоб і для них ця дата була б не просто державним святом, але й нагодою зустрітися з однодумцями та зацікавленими ентузіастами.

Дуже приємно, що в НТУУ «КПІ» є Космос-клуб – організація, яка заохочує молодь до самореалізації шляхом активного ознайомлення з космічною тематикою та виконання перших самостійних наукових досліджень. Вже 11 років цей клуб в День космонавтики збирає однодумців. Так було і в цьому році, коли 7 квітня в залі засідань Вченої ради НТУУ «КПІ» зібрався представники ФАКС, ММІФ, КНУ ім. Тараса Шевченка, Національного космічного агентства України. Тема засідання – «Космос та здоров'я людини».

З дуже цікавою доповіддю виступив керівник Космос-клубу – декан ММІФ, чл.-кор. Міжнародної академії астронавтики, д.м.н., проф. В.П.Яценко. Мова йшла про перспективи освоєння людиною дальнього космосу, проблеми, які доводиться вирішувати людству на цьому шляху, та про неминучість позитивного вирішення цієї однієї дуже важливої для людства задачі.

Не менш цікавим був виступ декана ФАКС д.т.н., проф. О.В.Збруцького. Він розповів про роль і місце роботів в освоєнні космічного простору, перспективи надмалих космічних апаратів та про здобутки факультету в розробці роботизованих систем, університетського мікросу-

путника, можливі напрямки їх використання в біології та медицині.

Дуже цікавою була доповідь професора КНУ ім. Тараса Шевченка В.С.Мартинюка «Біосфера та здоров'я людини», який переконливо показав зв'язок діяльності людства з космосом.

У подальших виступах молодих науковців та студентів ФАКС А.Буревича і С.Якімова, ММІФ Г.Каменецької і Р.Акуленка були висвітлені актуальні проблеми вивчення космосу, створення сучасної космічної техніки. Вони показали великий науковий творчий потенціал студентів КПІ. Про це свідчили і запитання присутніх студентів.

Проведене засідання засвідчило надзвичайно високу доцільність існування такого клубу. Можна тільки побажати йому ще більш частих та цікавих зустрічей та розв'язання важливої науково-технічної задачі в межах університетського або міжуніверситетського проекту, який дозволить би студентам нашого ВНЗ реалізувати себе ще на студентській лаві.

Л.М.Рижков, професор кафедри теоретичної механіки, д.т.н.

На навчання – в Королівство Датське

Коли отримала паспорт з візою – не вірила своєму щастю. Невже це я їду на тижневий освітній курс, організований BEST?

Та все по порядку. BEST – Board of European Students of Technology – розгалужена європейська студентська організація, її завданням є сприяння додатковій освіті для студентів технічних вишів. Якщо у ВНЗ створено локальний осередок BESTу (а в НТУУ «КПІ» він діє з минулого року – www.best-kyiv.org), кожен студент може взяти участь у програмах цієї організації. Різноманітні освітні курси проводяться цілий рік у багатьох містах Європи, і щороку їх список поповнюється. Як правило, на один навчальний курс запрошують лише одного представника країни, одна людина у різний час може взяти участь у роботі трьох різних курсів (не обов'язково за фахом). Своє бажання «повчитися у Європі» студент має підтвердити мотиваційним листом із обґрунтуванням вибору курсу та переліком своїх особистих якостей, зокрема рівня володіння іноземною мовою, відкритістю до спілкування і сприйняття нового тощо.

Тож на спеціалізований курс по темі «Енергопостачання, енергоресурси та нові методи в розподілі енергії», куди запросили і мене, до Аалборга з'їхалися 23 учасники (усі витрати, крім дороги, – за рахунок приймаючої сторони), спілкувалися виключно англійською. Працювали досить напружено – щодня по 4 лекції. Та завдяки майстерності викладачів з університетів м. Аалборг і Копенгаген, величезний обсяг нової інформації засвоювався без зусиль.

Приємно зазначити, що проблеми навколишнього середовища та збереження енергоресурсів стоять на першому плані. Взагалі дуже корисно було ознайомитися з різними методиками покращення існуючих енергосистем, зокрема, обговорювалися нетрадиційні джерела енергії: біопаливо, енергія вітру, утиліза-

ція теплових викидів, утилізація сміття та шлаків тощо. Дуже цікаво проходили тренінги щодо використання креативних нестандартних підходів для вирішення інженерних проблем, приріом, очистки води, очищення дровів від намерзання та ін. Ми вчилися. Вчилися бути інженерами.

Завершився теоретичний курс відвіданням фірми Vestas – основного виробника обладнання для вітроенергетики для Європи. Ми ознайомилися з макетами вітроустановок, принципами їх роботи, найбільш вдалим конструкторськими розробками. До речі, фірма (www.vestas.com) залюбки запрошує студентів з усього світу на стажування, проходження виробничої та переддипломної практик, пропонує працевлаштування для фахівців різного профілю. Для активних талановитих людей, запевняють тут, двері широко відчинені.

Також учасники програми побували на Vattenfall – суперсучасній ТЕЦ, де спостерігали за роботою всіх підрозділів та могли порівняти її з вітчизняними виробництвами. Особисто мене вразив високий рівень автоматизації.

У підсумку навчання нам видали дипломи із зазначенням прослуханих курсів та кредитів за них. Це дозволить підвищити свій особистий рейтинг та стане сходиною в майбутній кар'єрі.

Єлизавета Ручко, ТЕФ, гр. ТП-52

12 квітня 2009 року виповнилося 80 років з дня народження Олександра Олександровича Пашенка – доктора технічних наук, професора, члена-кореспондента АН УРСР, лауреата державних премій. О.О.Пашенко належить до плеяди тих видатних співробітників Київського політехнічного інституту, які зробили вагомий внесок у його розвиток в 50-80-х роках ХХ сторіччя. В 1954 році він отримав диплом інженера, а вже в 1969 – заснував кафедру хімічної технології в'язучих речовин (нині – хімічної технології композиційних матеріалів), якою завідував до останніх днів життя (помер у 1989 р.).

Яскравий талант ученого й організатора виявився в надзвичайній широті наукових інтересів О.О.Пашенка, який зумів з випускника КПІ швидко перетворитися на одного з лідерів декількох значних наукових напрямків, які й дотепер зберігають велике теоретичне й практичне значення. Це – фізико-хімічні основи процесів структуроутворення в'язучих речовин, революційні енергозберігаючі технології у виробництві цементу, процеси гідробізації різноманітних матеріалів та виробів, функціональні матеріали та покриття на основі кременіорганічних полімерів.

Щаслива наукова доля О.О.Пашенка, що так контрастує з його надзвичайно важким, майже трагічним воєнним дитинством, була створена ним самим, його високими творчими здібностями, виключною працездатністю та відданістю справі. Але величезну роль у його становленні як визначного вченого та організатора зіграв той особливий час, коли відбувалося його зростання. Інтелектуальний простір того часу, і не тільки в галузі технічних наук, формувався могутніми постатями класиків, справжніх титанів духу та наукової думки. Такі легендарні вчені, як академік П.П.Будников, П.О.Рєбіндер, М.В.Белов були тоді у розв'язці своєї творчої активності. Саме ці блискучі особистості створювали той еталон, ту високу планку, до якої повинен був тягнутися кожен справжній науковець.

Треба було мати справді непересячні особисті та професійні якості, щоб бути поміченим цими великими вченими, потрапити в поле

Видатний учений

їхнього безпосереднього інтелектуального та духовного впливу і, більше того, практично співпрацювати з ними як молодший колега.

О.О.Пашенко

Саме така щаслива нагода випала О.О.Пашенку. Ще зовсім молодим науковцем він був знайомий з класиками науки, вчився у них, переймаючи не тільки знання та професійні підходи, але й філософію сприйняття світу, філософію науки, ставлення до життя та до людей, які його оточували. Йому вдалося певним чином «з'єднати часи», поєднавши в собі глибокі наукові знання в багатьох галузях, блискучу ерудицію в питаннях літератури, живопису, театру, особистий шарм – кращу спадщину вченого минулого – з могутніми сфокусованими навичками сучасного «технаря».

Глибокі наукові ідеї, нетривіальні технічні рішення, вдале поєднання фундаментальних та прикладних досліджень були в часи діяльності О.О.Пашенка, як, власне, і зараз, лише частинною передумов, необхідних для великого успіху. Іншою частиною завжди була організаційна складова. Одного наукового доробку О.О.Пашенка, що міг бути створений ним у тиші кабінету чи лабораторії, цілком вистачило б, щоб забезпечити йому помітне місце в ряду українських учених ХХ століття. Однак він пішов значно далі, розкривши себе як успішний організатор та керівник великого наукового колективу.

Його принциповий підхід завжди полягав у залученні до справи найбільш яскравих особистостей,

людей творчих, здатних до сміливих нестандартних рішень та прояву ініціативи. Можна навести великий перелік учнів О.О.Пашенка, які не тільки цілковито відповідають цим характеристикам, але давно вже стали сильними самостійними «центрами кристалізації» в науці та вихованні наукової зміни.

Достатньо згадати професорів В.А.Свідерського – наступника О.О.Пашенка у завідуванні кафедрою, В.Я.Круглицьку, В.П.Сербіна, О.О.М'ясникова. Велика когорта учнів О.О.Пашенка плідно працює в різних наукових та навчальних закладах, в різних містах України, в різних країнах.

Велика заслуга «шефа», як коротко називали його співробітники, полягала в тому, що ці неординарні люди завжди знаходили на кафедрі необхідний для них високий простір над головою та широкий горизонт, без яких неможливе зростання та стрімкий рух вперед та вгору. Одна з головних традицій, закладених О.О.Пашенком у фундамент заснованої ним кафедри, полягає саме в тому, щоб створювати злагоджений ансамбль сильних професіоналів, які спільно вирішують складні завдання, не втрачаючи при цьому власної, особистої перспективи.

Не менш сильною стороною діяльності кафедри під керівництвом О.О.Пашенка був навчальний процес. На кафедрі створено підручники, які фактично стали вже класикою. Підготовлено та випущено у великий світ науки й виробництва значну кількість сильних інженерів та дослідників, яких можна зустріти на відповідальних посадах від величезних заводів до інститутів Національної академії наук України.

О.О.Пашенко за своє досить недовге життя – адже він пішов у 60-річному віці – створив значний доробок як учений, як педагог, як організатор. Та, мабуть, найголовніше, що пригадує кожен, хто знав його, це величезна доброта цієї, зовні суворой, людини. Ми відчуваємо його присутність поруч з нами. Ми пам'ятаємо його. Ми любимо його.

Н.О.Ткач, к.х.н., доцент

Кафедри наукових, аналітичних та екологічних приладів і систем – 20 років

У 1972 р. на Стокгольмській міжнародній конференції ООН з проблем охорони довкілля було вперше декларовано, що кризові ситуації в екологічній сфері не є тимчасовими, вони зростають і ставлять перед людством критичні питання, а техногенна цивілізація стала загрожувати існуванню людства.

Водночас саме в рамках техногенної цивілізації були створені ефективні методи і технічні засоби діагностики стану довкілля та прогнозування наслідків дії багатьох чинників. Зрозуміло, що саме технічним засобом екологічного моніторингу належить основна роль у визначенні антропогенного впливу на довкілля. Тому об'єктивною тенденцією сучасного етапу розвитку екології є перенесення акцентів із загальних, моральних, етичних та інших, безумовно, важливих складових екологічних проблем на питання створення ефективних технічних засобів екологічного моніторингу.

Сьогодні в Україні понад 300 закладів освіти готують фахівців для екологічної галузі, але незважаючи на це, відчувається гостра потреба у фахівцях, які не тільки розуміють сучасні екологічні проблеми, причини їх виникнення та можливі наслідки, але й вільно орієнтуються в розмаїтті технічних засобів, володіють специфікою аналітичного та екологічного приладобудування.

У березні 1989 року в Київському політехнічному з ініціативи ректора П.М.Таланчука та генерального директора ВНДІ «Аналітприлад» О.А.Дашковського було створено кафедру наукових аналітичних приладів (з 1996 року – кафедра наукових аналітичних та екологічних приладів і систем).

У назві кафедри акцентована на-ростаюча глобальна проблема еко-

логії, вирішення якої неможливе без фахівців, які вміють розробляти сучасні прилади екологічного моніторингу широкого спектру та працювати з ними.

Сьогодні на кафедрі навчаються понад 200 студентів, працюють 4 професори, 7 доцентів, 3 старших викладачі, 2 асистенти. Серед них – доценти О.А.Дашковський і Л.Т.Мошківська, старші викладачі В.С.Ковтун і Л.П.Медяний, які були першими викладачами кафедри.

Концепція підготовки фахівців орієнтована на реальні перспективи застосування отриманих знань у сучасних умовах, що забезпечується збалансованим навчальним планом, основу якого складають традиційні для провідного

технічного університету дисципліни та фахові дисципліни, перелік і зміст яких постійно оновлюються відповідно до викликів часу. Зокрема, останнім часом до навчального плану кафедри введено такі дисципліни, як екологічна безпека, екологічний аудит, інформаційні технології в екології, прилади контролю якості харчових продуктів, екологія сталого розвитку.

За 20 років кафедра підготувала понад 500 фахівців, які працюють в органах екологічної інспекції та екологічного аудиту, в закладах Держспоживстандарту та Укрметгестстандарту України, в екологічних підрозділах промислових підприємств.

В.А.Порєв, завідувач кафедри, проф.

Професор В.А.Порєв (справа) та студенти О.І.Бобишкін і Р.О.Чернець на Міжнародному форумі «Зелений тиждень в Україні» 16 лютого 2009 р.

ДО 20-РІЧЧЯ ОСЕРЕДКУ "ПРОСВІТА" КПІ

Якщо хочете працювати для українського народу, ставайте першокласними вченими та пишіть свої праці українською мовою.

мала природничу, технічну, правничу та орфографічну секції. А 30 травня 1921 року відбулося об'єднання термінологічної роботи в одній установі — саме тоді постав Інститут української наукової мови

ли Ф.Калинович (для перших двох томів) та Ф.Калинович і Г.Холодний (для третього тому). Слід згадати і збірки Федора (Хведора) (за ред. проф. Крижанівського) при Одеській науково-дослідній кафедрі математики.

Україні припинилася на багато років. Основну більшість словників було знищено або заховано в закритих спецсховищах. Певний проблеск настав у роки «перебудови» (1985-90 роки) та очевидні прогресивні перспективи після проголошення Незалежності України (24 серпня 1991 р.). Відкриваються

2-х томах, виданих у 2006-2007 рр.) — гідне продовження математичних праць М.Кравчука із методичного та термінологічного погляду. Саме ці книги написані воістину живою українською мовою, становлять унікальне явище в навчально-методичній літературі за останнє півстоліття! Актуально й нині звучать слова Г.Холодного (1928 р.): «Безперечною аксіомою стає формула, що добра наукова термінологія є ознакою культурної достиглості народу, та для нас не меншу очевидність має формула обернена — розвиткові науки та її засвоєння у великій мірі повинна сприяти добра наукова мова й наукова термінологія».

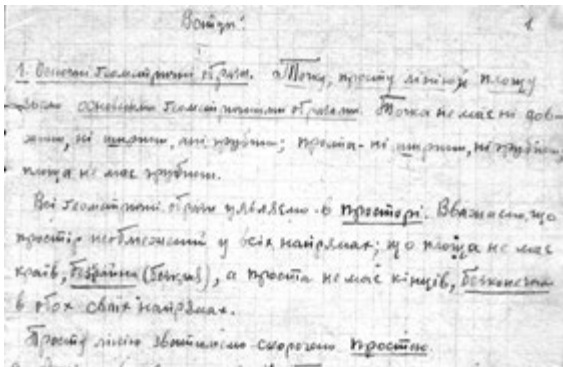
Про українську математичну термінологію

Академії наук (ІУНМ). Головою Інституту був академік А.Ю.Кримський. ІУНМ мав 6 відділів: природничий (9 секцій, у тому числі й математична), технічний (11 секцій), соціально-економічний (6 секцій), мистецький (2 секції), правничий. Після підписання Угоди з Державним видавництвом України на укладання 34-х термінологічних словників у штаті працювали керівник Інституту (Г.Холодний), 12 редакторів, 6 технічних працівників; позаштатних працівників було 223 особи (станом на 1 листопада 1928 р.), серед них — 3 академіки, 44 професори, 40 викладачів вищої школи, 6 директорів наукових установ. Найвищим органом ІУНМ був редакторат, який виконував усі наукові та методичні функції. Велику увагу приділялось укладанню термінологічних словників. Кожен словник мав підзаголовок «проект», містив українсько-російську або російсько-українську частину. У багатьох словниках подавалися відповідники німецькою, французькою, латинською, англійською мовами. До кожного терміну подавався рекомендований варіант, вживані синоніми із зазначенням джерел, звідки їх було взято.

Українські математики-методисти О.Астряб, М.Михайлівський, К.Шербина, В.Воропай, Д.Сінцов, В.Павловський, Л.Карета та ін. збагачували математичну термінологію, запроваджували багато нових математичних термінів (приміром, відтенок, рівнобіжний, додатний, рівняння і т.д.). Та на межі 20–30-х років політична ситуація в Україні змінилася, з «українізацією» було покинчено, що призвело до катастрофи і у справі термінології. Після процесу СБУ, жертвами якого стали провідні діячі української науки й культури (в т. ч. і академік

спецсховища, багато «забороненої» літератури переводиться до фондів загального користування, посилюється робота з підготовки наукових кадрів і розвитку методології математики і т.д. Статус єдиної державної мови, наданий українській мові ще 1989 р. і закріплений Конституцією 1996 р., передбачає її використання в усіх сферах народного господарства, науки й культури. Розширення різноманітного застосування української мови вимагає ретельного вивчення, крім усього іншого, — і термінологічних та лексикографічних проблем. З'являються друковані й електронні словники. А термінологічні варіації, зумовлені, зокрема, наявністю численних термінів іноземного походження, свідчать, що і над українською термінологією в усіх галузях науки потрібно багато й багато працювати. Безперечно, жодна термінологія не є усталеною, у ній завжди існують постійні (сталі) та непостійні елементи. Питання полягає у співвідношенні цих двох типів елементів. Якщо постійні елементи домінують, то маємо стабільність термінології. Головною метою термінологів і лексикографів є нормалізація національної термінології, уникнення надміру великої кількості іношомовних елементів. Виникає потреба у великих сучасних словниках, у т.ч. — й різноманітних.

На завершення подамо деякі ілюстративні приклади математичних фразеологізмів, окремих термінів, слів, виразів, які ще і тепер викликають труднощі при перекладі. Розложити функцію в ряд — розгорнути функцію у ряд, функція удовлетворяет условиям — функція справджує умови, у тем более — і поготів, впрочем — зрештою, ввиду — з огляду, вернее всего — певніше за все, на самом деле — справді, в случае чего — у разі чого, довольно много — чимало, к сведению — до відомо, между тем — протє, надо полагать — треба припустити, частные решения — частинні розв'язки, по возможности — якомога, несмотря на то, что — дарма що, ни под каким видом — ні в якому разі, по крайней мере — принаймні, прежде всего — насамперед, передуєм, согласно условию — згідно з умовою, так же — так само, удобный случай — нагода, хотя — дарма що, курс теории вероятностей — курс теорії імовірностей. Часто неправильно вживають (перекладають) прізвиська математиків: Вейерштрасс — Ваєрштраас, Лиувиль — Ліувіль, Нейман — Нойман, Эйлер — Ойлер, Гаусс — Гаус, Эйнштейн — Айнштайн. Запроваджуючи новий термін, викладач повинен записати його на дошці, правильно прочитати, поставити наголос. Звернімо увагу на наголоси, для прикладу, в словах: аргумент, комплексне, ознака, асимптота, косинус, поверхня, визначник, множина, предмет, дециметр, нескінченний, проміжок, завдання, об'єднання, сантиметр, запитання, об'єм, сегмент, знаменник, обсяг, симетрія, кілометр, одиниця, чисельник.

Фрагмент першої сторінки рукописного підручника Михайла Кравчука з геометрії

Від 90-х років ХХ сторіччя відбувається низка всеукраїнських, регіональних, міжнародних наукових конференцій, присвячених українській науково-технічній термінології (наприклад, Міжнародні наукові конференції «Проблеми української науково-технічної термінології», Львів, 1992 р., 1993 р., 1994 р.), створюються у багатьох вузах, науково-дослідних закладах України центри стандартизації наукової та технічної термінології (наприклад, у Київському національному університеті ім. Т.Шевченка, НТУУ «КПІ»), перевидуються старі та створюються нові словники та ін.

За два роки було укладено й видано 24 словники з різних галузей науки, техніки, культури. ІУНМ був головною установою, з якою погоджувало більшість термінологічних словників, що готувалися іншими науковими установами та окремими авторами. Велику роботу по збиранню та створенню української математичної термінології проводила і Комісія при Київському товаристві шкільної освіти. Було видано три перші невеличкі термінологічно-фразеологічні збірки (1917 р.) у формі програм (проект арифметичної термінології подав В.Шарко, а алгебричної та геометричної — М.Кравчук), перші елементарні підручники та задачки, зокрема, підручник математики для сільськогосподарських профшкіл (М.Кравчук, І.Білик). Неповна бібліографія за 1927 р. з обсягу підручників і методики елементарної математики містить близько 100 назв. Кількарічна праця під головуванням професорів М.Кравчука та М.Столярова завершилася виданням три томного «Математичного Словника». Відповідальну роботу по збиранню матеріалів та готування до друку прове-

С.Єфремов, керівник ІУНМ Г.Холодний, ІУНМ було розформовано. Деякі працівники Інституту, що вціліли від хвилі репресій, продовжували роботу у Відділі термінології та номенклатури новоствореного Інституту мовознавства. Протягом 1931–33 років було довершено видання 5-ти словників, а також видано серію із 4-х практичних словників. Та остаточно урвалася робота в 1933 році, що засвідчено статтею активного компартійного діяча А.Хвилі «Знищити корінь українського націоналізму на мовному фронті». Спеціальна бригада протягом 1933–1935 років переглянула математичну, фізичну, методичну, ботанічну й виробничу термінологію, підготувала 5 бюлетенів, що були фактично списками репресованих термінів. Кожен бюлетень мав гасло «Проти націоналізму в математичній [чи іншій] термінології». Було вилучено близько половини рекомендованих раніше українських термінів, а результати багаторічної праці великого колективу ІУНМ та інших було оголошено «буржуазно-націоналістичним шкідництвом» і вилучено з ужитку. У 1936 р. було видано аж один словник, «очиснений від шкідницької термінології». Термінологічна робота в

Таж велика частка роботи над проблемами української математичної термінології, її розвитком, удосконаленням лежить безпосередньо на вчителях, викладачах математики. І найкращими зразками для наслідування є наукові праці українського математика світової слави М.Кравчука (1892–1942). Його «Вибрані математичні праці», видані 2002 р., повинні стати настільною книгою для кожного математика! А підручник Л.О.Дундученка, В.В.Яєнського «Вища математика» (у

ця під гарний відсоток. Для клієнта це вигідна пропозиція, оскільки він отримує чималі відсотки за короткий термін. Найвищу процентну ставку клієнт отримає при відкритті вкладу «Строковий» на максимальний термін. Якщо вкладник не може точно спрогнозувати, як довго зможе обходитися без заощаджень, найвигідніше для нього оформити депозит «Ощадний». Цей вклад ніколи не втрачає своєї актуальності, оскільки дозволяє вільно користуватися грошима — поповнювати рахунок або частково знімати кошти, при цьому процентна ставка залишається без змін. Депозит «Накопичувальний» від ІНДЕКС-БАНКУ дозволяє поповнювати вклад будь-коли і гарантовано принесе додатковий прибуток вкладника. Крім того, у нас задіяна програма лояльності для вкладників, яка дозволяє підвищувати процентну ставку на відкритті нових депозитів до 2% річних. — Що потрібно зробити, аби надіти на себе сукні з складної для економіки ситуації? — Основним завданням є відновлення довіри. Певних успіхів уже досягнуто: ефективна робота тимчасової адміністрації в одному з проблемних банків, проведення НБУ валютних аукціонів, безсумнівно, дали початок позитивним зрушенням. Без відновлення довіри населення до банківської системи неможливо розвинути економіку: банки не зможуть відновити повноцінне кредитування, поки не повернуть кошти вкладників.

Банківський вклад з точки зору професіоналів

Серед розмаїття депозитних програм звичайній людині важко зорієнтуватися та зробити свій вибір. Часто саме незнання базових принципів роботи банківських установ призводить до невпевненості, та, як наслідок, недовіри клієнтів до банківських вкладів. Експерти АТ «ІНДЕКС-БАНК» дали відповіді на питання майбутніх вкладників, котрі все ще вагаються з рішенням. Цей банк добре зарекомендував себе в питанні дотримання зобов'язань ічасно повертає депозити та відсотки своїм вкладникам.

банк — Credit Agricole Group — представлена в Україні дочірнім ІНДЕКС-БАНКОМ. Українські бізнес-видання також допомагають своїм читачам зорієнтуватися в ситуації. Газета «Дело» за підтримки провідних фінансових аналітиків оцінила 50 найбільших банків України та надрукувала двадцятьку найнадійніших з них. При проведенні досліджень враховувалася думка незалежних експертів, аналізувалися показники фінансового стану, що нівелює можливий суб'єктивізм у думках. Нам приємно, що ІНДЕКС-БАНК також увійшов до ТОП-20 найнадійніших українських банків.

БАНК отримав від групи Credit Agricole субординований кредит у розмірі 12 млн доларів, який також враховується при розрахунку нормативу адекватності капіталу.

— Як зберегти гроші, якщо не на депозиті? — Насамперед, не радимо зберігати гроші вдома — ризик втратити свої накопичення дуже великий. Банківський вклад — це поки що найдоступніший та найефективніший інструмент інвестиції. Головне — інвестувати задоволяючи довіряти свої гроші тим банкам, які довели свою надійність не словом, а ділом. Важливо не боятися, а підходити комплексно до питання вибору: аналізувати роботу, якість менеджменту, наявність потужного акціонера, оцінки експертів тощо. Як вже згадувалося, ІНДЕКС-БАНК завжди може розраховувати на підтримку одного з лідерів на ринку банківських послуг у Європі — Credit Agricole Group. Ми отримуємо як фінансову допомогу, так і інвестиції у вигляді досвіду Групи на ринку фінансових послуг. Підтримка потужної французької «мамми» — це запорука того, що гроші наших вкладників у надійних руках.

Приваблюючи вкладників депозитними програмами з вигідними умовами, банки наводять докази своєї стабільності. Як не помилитися та довірити свої кошти дійсно найнадійнішому з них?

— Чи може відношення капіталу банку до його активів свідчити про надійність? У чому суть показника адекватності капіталу?

— Як вплинули нові економічні умови на роботу ІНДЕКС-БАНКУ?

— Уже сьогодні ми думаємо про те, що буде після закінчення кризи. Наше головне завдання — побудова довгострокових відносин з кожним клієнтом. Маючи гарантії та фінансову підтримку материнської компанії, ми дотримуємося всіх вимог законодавства в роботі банку. Крім того, ми виконуємо взяті на себе зобов'язання і жодного дня не затримали виплату відсотків та вкладів після завершення терміну дії договорів. У нас вчасно здійснюються грошові перекази, а клієнти, які обслуговуються в рамках зарплатних проектів, будь-коли можуть зняти кошти зі своїх карток у банкоматах банку. Багато позивальників зіштовхнулися з особистими фінансовими труднощами через падіння курсу національної валюти, скорочення зарплат, втрату роботи. Для них ми розробили програму реструктуризації валютних кредитів і знаходимо прийнятні умови погашення кредитів, виходячи з особистої ситуації клієнта. Найважливіше для нас — зберегти клієнта та допомогти йому стати успішним з ІНДЕКС-БАНКОМ на довгі роки нашої співпраці.

Найпростіше, що можна зробити, поцікавитися, як фінансова справа: чи вчасно повертає депозити, чи не має затримок з платежами. Є й інші ознаки надійності, непомітні на перший погляд. Це і фінансові показники роботи, і оцінки, присвоєні міжнародними рейтинговими агентствами, і результати досліджень незалежних експертів, і рівень підтримки акціонерів.

— Вимоги до капіталу банків продиктовані роллю, яку він виконує. Як відомо, кредити видаються переважно грошима вкладникам, і, якщо якась частина не буде повернута, кошти з капіталу будуть використані для розрахунків з вкладниками.

Показник адекватності капіталу ІНДЕКС-БАНКУ сягає понад 17%. Це суттєво вище рівня 10%, встановленого НБУ, і також є додатковою гарантією для наших вкладників. У лютому 2009 року на зборах акціонерів було затверджено результати приватного розміщення акцій на 150 млн грн. З урахуванням цієї суми капітал банку досяг 550 млн грн. Крім того, наприкінці 2008 року ІНДЕКС-

Для прикладу, нещодавно журнал «Forbes» — одне з найавторитетніших ділових видань — опублікував список 100 найбільш кризостійких компаній світу. У списку лише 3 банківські групи, і одна з

Ювілей Естрадного театру аматорів

1 квітня 1959 р. студент четвертого курсу механічного факультету Віталій Іващенко організував студентський театр естрадних мініатюр, який назвали Естрадний театр аматорів ЕТА. 1 квітня 2009 р. театр святкував своє п'ятдесятиріччя.

Взагалі, хороша річ – ювілей мистецький. Якщо традиційні урочистості складаються з офіційної та святкової частин, ювілей мистецького колективу починається одразу ж зі святкової вистави. Якщо в звичайних ювілеях значне місце займають спогади про хороше в минулому, то в мистецьких на сцені присутнє те найкраще, що є сьогодні.

Вільних місць у залі майже не було. Серед глядачів можна було побачити і сивочолих ровесників Віталія Іващенко, що свого часу разом з ним ходили на одні й ті самі лекції, і нинішніх студентів. І по тому, як вони приймали виставу, було видно, що в залі сиділи справжні друзі і цінителі театру, які завжди раді зустрічі зі своїми улюбленицями.

Вперше я побував на виставах «етиків» понад три десятиліття тому. Вони відбувалися в актовому залі на третьому поверсі першого корпусу. Пам'ятаю, яким популярним він був тоді, як гарно приймали його глядачі. Звичайно, коли дивився першого

квітня цього року виставу, весь час згадував те, що бачив колись, порівнював.

Перше, що маю сказати, – той дух театру ЕТА, та атмосфера гумору, доброти, єдності була присутня і зараз. Хоча Віталій Іващенко за ці тридцять з гаком років зовні помітно змінився, але грав, як завжди, чудово і було видно, що провідне місце

в театрі займає по праву. А як він вийшов в образі старого (дуже старого!) професора! Зробив кілька кроків, не промовив ні слова – і вже зірвав заслужені аплодисменти.

На сцені грали і нинішній склад, і ветерани театру. Трьох – Євгена Кузіна, Олександра Ніжерадзе і Євгена Іващенко я пам'ятаю ще з середини 1970-х. Звичайно, зовні вони трохи змінилися, але грали блискуче.

Театр виконував мініатюри різних років, починаючи з класичної сценки «Балка», в якій представлено діалог викладача і студента котрий не знає предмета і йде на всілякі хитрощі, щоб отримати позитивну оцінку. Було помітно, що найбільший успіх у глядачів мали саме мініатюри про екзамени і сесію. І, думаю, не тільки тому, що всі глядачі – студенти (принаймні в минулому), а й тому, що ці сюжети автором написані на основі власного досвіду викладача.

А те, що вигадують студенти, коли намагаються перекопати викладача у тому, що знають предмет і що їм треба поставити хорошу оцінку, – найбагатша фантазія уяви не може.

А в цілому, незважаючи на поважний вік театру, він молодий душею, як його керівник, і, думаю, буде нести заряд бадьорості, гарного настрою та надихати ще багато поколінь студентів.

В.Миколаєнко

НАША БЕЗПЕКА

СТАН ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ НА ТЕРИТОРІЇ КПІ У I КВАРТАЛІ 2009 РОКУ

Проведений аналіз роботи відділу охорони та безпеки НТУУ «КПІ» за I квартал 2009 року показує, що основний напрямок його діяльності було спрямовано на створення належних умов для навчання та відпочинку студентів, попередження і запобігання правопорушенням з боку студентів, виявлення і прийняття відповідних заходів до порушників, а також запобігання неправим діям проти студентів університету з боку сторонніх осіб.

З метою більш якісного виконання обов'язків щодо підтримання громадського порядку на території студентського містечка відділу охорони та безпеки НТУУ «КПІ» плідно працює та взаємодіє з 3-м територіальним відділом міліції Солом'янського району м. Києва. І ця робота має позитивні результати.

Так, 25 лютого 2009 року приблизно о 19.50 невідома особа, знаходячись по вул. Політехнічній, 39, шляхом застосування фізичного насильства, яке не є безпечним для життя та здоров'я, біля навчального корпусу №19 відкрито заволоділа мобільним телефоном «Епл Айфон» вартістю 4000 грн., що належить громадянину С., 1991 року народження, мешканцю м. Києва, який навчається на курсах англійської мови. За даним фактом слідчим відділом Со-

лом'янського РУ ГУМВС України в м. Києві порушено кримінальну справу за ознаками злочину, передбаченого ч.2 ст.186 КК України.

У ході проведення оперативно-розшукових заходів працівниками сектору карного розшуку 3-го ТВМ Солом'янського РУ ГУМВС України в м. Києві 23.03.2009 року було викрито та затримано громадянина Д., 1981 року народження, раніше засудженого за ст.309 КК України, який зізнався у скоєнні даного злочину, речові докази вилучено.

Громадянина Д. слідчим відділом Солом'янського РУ ГУМВС України в м. Києві взято під варту та здійснюється його відпрацювання на предмет причетності до скоєння інших злочинів на території Солом'янського району та м. Києва. На даний час проводяться заходи, спрямовані на встановлення інших співучасників даного злочину.

Аналізуючи роботу щодо скоєних порушень з боку студентів університету, можна зробити висновок, що в цілому студенти університету дотримуються встановлених на території університету Правил внутрішнього розпорядку НТУУ «КПІ» та з повагою ставляться до виконання своїх обов'язків працівниками відділу охорони та безпеки.

Але, на жаль, є студенти, які нехтують Правилами, а

головне, не розуміють наслідків скоєних ними порушень.

Усього відділом охорони та безпеки НТУУ «КПІ» за I квартал 2009 року виявлено 612 студентів університету, які скоїли різні порушення Правил внутрішнього розпорядку НТУУ «КПІ». По всіх випадках складено акти для розгляду та визначення комісією заходу громадського або дисциплінарного впливу.

Основними порушеннями Правил з боку студентів залишаються:

- паління в гуртожитках – 160 осіб;
- вживання слабоалкогольних напоїв – 156 осіб;
- порушення громадського порядку – 123 особи;
- порушення перепускного режиму – 33 особи;
- інші грубі порушення – 140 осіб.

Найбільшу кількість порушників виявлено серед студентів:

- ІЕЕ – 59 осіб;
- ФЕА – 50 осіб;
- ХТФ – 46 осіб;
- РТФ – 39 осіб.

У підсумку нагадуємо студентському колективу університету, що Правила внутрішнього розпорядку НТУУ «КПІ» є обов'язковими для виконання. А також звертаємося з проханням не бути байдужими до порушників громадського порядку.

Инф. відділу охорони та безпеки НТУУ «КПІ»

ПОМІРКУЙТЕ!

М'яч та Земля

Навколо м'яча зробили щільно один оберт ниткою, потім до довжини нитки додали один метр і отримали кільце нитки навколо м'яча з однаковим всюдодозором. Потім ту саму операцію повторили з планетою Земля. Які будуть зазори, і де зазор буде більшим?

Дві мотузки

Є дві мотузки, які горять нерівномірно, але відомо, що кожна з них горить рівно одну годину. У вас є запальничка. Як, не розриваючи мотузки, відміряти 45 хвилин?

Підготував І.В.Орловський, ст. викладач каф. математичного аналізу та теорії ймовірностей

ЧИТАЮЧИ НАКАЗИ

Згідно з наказом ректора НТУУ «КПІ» №4-47 про режим роботи університету у зв'язку зі святами

1. Оголосити неробочими днями:

– 19, 20 квітня та 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 травня 2009 року для студентів, аспірантів, докторантів та працівників, які працюють за п'ятиденним робочим тижнем;

– 19, 20 квітня та 1, 2, 3, 9 травня 2009 року для студентів, аспірантів, докторантів та працівників, які працюють за шестиденним робочим тижнем.

2. Оголосити робочими днями:

– для студентів, аспірантів, докторантів та працівників, які працюють за п'ятиденним робочим тижнем:

• суботу 11 квітня 2009 року з відпрацюванням у цей день за вівторок 5 травня 2009 року;

• суботу 25 квітня 2009 року з відпрацюванням у цей день за середу 6 травня 2009 року;

• суботу 16 травня 2009 року з відпрацюванням у цей день за четвер 7 травня 2009 року;

• суботу 23 травня 2009 року з відпрацюванням у цей день за п'ятницю 8 травня 2009 року;

3. Всі корпуси зачинені: 19, 20 квітня, 1, 2, 3, 9, 10 травня 2009 року.

4, 5, 6, 7, 8, 11 травня 2009 року проводити обмежений допуск у навчальні корпуси.

Микола Макарович Кухарчук

3 березня 2009 року пішов із життя знайомий багатьма колегами професор НТУУ «КПІ», доктор фізико-математичних наук Микола Макарович Кухарчук.

Микола Макарович народився 6 лютого 1934 р. у с. Грузьки, Бишевського р-ну, Київської обл. Закінчив фізико-математичний факультет Київського педагогічного інституту в 1959 р. З того часу вся його трудова та науково-педагогічна діяльність безпосередньо пов'язана з КПІ, де він пройшов шлях від асистента до професора. Тут він під керівництвом Ю.Л.Далецького успішно закінчив аспірантуру і в 1966 р. захистив кандидатську дисертацію «Диференціальні рівняння у функціональних похідних і деякі питання варіаційного числення, пов'язані з ними», а згодом – і докторську «Квазілінійні еліптичні рівняння і нелінійні напівгрупи стискань» (1996). Через рік отримав звання професора. Займав посаду завідувача кафедри вищої математики №3 (1982-1986 рр.) За цей час йому вдалося згуртувати колектив викладачів, які вміло поєднували педагогічну діяльність з науковими пошуками.

Микола Макарович підготував 6 кандидатів наук, був науковим консультантом авторів 3 докторських дисертацій з теорії управління. Він є

автором понад 80 наукових праць, посібників, співавтором 3 монографій.

У 1971-1975 рр. М.М.Кухарчук працював на кафедрі математики в Національному інституті нафти в м. Бумердес (Алжир) спочатку викладачем математики, а потім три роки завідувачем кафедри.

У 1978-1980 рр. він був професором кафедри математики Французько-голландського університету і заступником міністра освіти республіки Верхня Вольта.

Наукові праці М.М. Кухарчука стосувались функціонального аналізу та прикладних питань математичного аналізу. Під його керівництвом було одержано ряд результатів у теорії випадкових сигналів і шумів (1967-1971 рр.), що лягли в основу кандидатських дисертацій аспірантів кафедри акустики. Керуючи групою математиків, що вела роботу з критикою теми «Шторм» (1985-1990 рр. «Оптимальний синтез та геометрії антен і ін.»), він разом з В.В.Ясінським та С.В.Пасічним опублікував більше 15 робіт у відкритій тематиці. Ці математичні результати лягли в основу багатьох практичних розробок військово-промислового комплексу, деякі

його результати з теорії оптимального управління та диференціальних рівнянь знайшли своє застосування в докторських дисертаціях колег.

Працюючи в університеті та поза його межами, М.М.Кухарчук велику увагу приділяв науково-методичній роботі. Під його керівництвом велась госпбюджетна тема (по лінії Мінвузу України) «Неперервна математична підготовка студентів технічних вузів України» (1982-1986 рр.). Для підготовки дисертації аспірантів кафедри, М.М.Кухарчук разом з проф. Ф.П.Яремчуком були надруковані три видання підручників з грифом Мінвузу та значна кількість методичних посібників.

М.М.Кухарчук протягом останніх років був головою журі Малої академії України з математики.

За значні здобутки в науковій та науково-методичній роботі М.М.Кухарчук був нагороджений медалями «1500-річчя Києва», «Ветеран праці», мав відзнаку «Відмінник освіти України» та Подяку Міністерства України і керівництва університету. Протягом 1991-1996 рр. був лауреатом фонду Сороса.

Колектив фізико-математичного та інженерно-фізичного факультетів і всі, хто його знав, глибоко сумують і щиро співчують рідним, близьким і друзям Миколи Макаровича з приводу його передчасної смерті та назавжди збережуть пам'ять про нього.

Колектив співробітників кафедри математичної фізики

«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК»

газета Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут»

☎ 03056, Київ-56
проспект Перемоги, 37
корпус № 1, кімната № 221
✉ gazeta@users.ntu-kpi.kiev.ua
гол. ред. 241-66-95; ред. 454-99-29

Головний редактор
В.В.ЯНКОВИЙ

Провідний редактор
В.М.ІГНАТОВИЧ

Провідний редактор
Н.Є.ЛІБЕРТ

Дизайн та комп'ютерна верстка
Л.М.КОТОВСЬКА

Комп'ютерний набір
Я.В.БЄЛОВА

Коректор
О.А.КІЛІХЕВИЧ

Реєстраційне свідоцтво Кі-130
від 21. 11. 1995 р.

Друкарня ТОВ «АТОПОЛ-інк»,
м. Київ, бульвар Лепсе, 4

Тираж 2000

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори.
Позиція редакції не завжди збігається з авторською.